

Vadsbro kyrka

Landskap/län: Södermanland/Södermanlands län

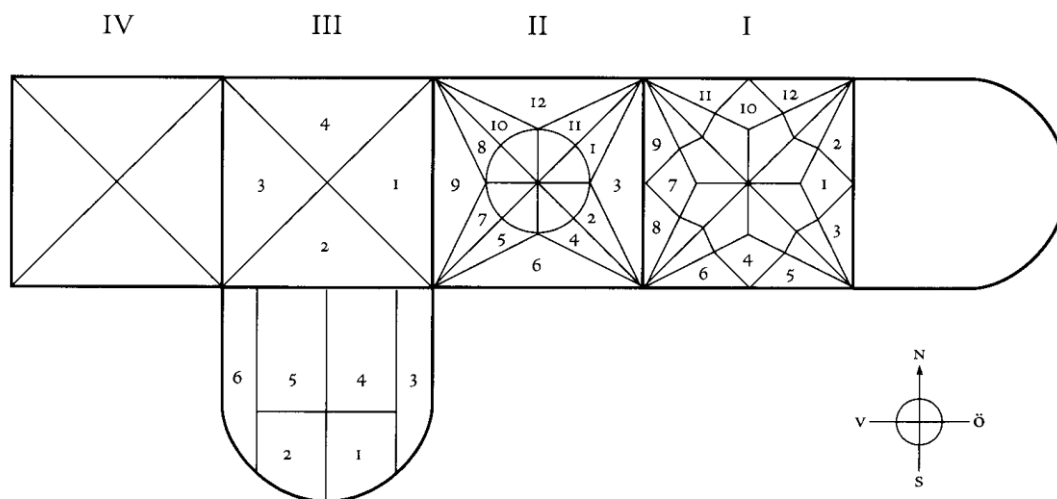
Kyrkoorganisation: Strängnäs stift, Bettna församling

Plats: Vadsbro, söder om Flen

Koordinater: 58.9767°N 16.5681°Ö

Målningarnas skapelseid: 1462–1463

Målningarnas kondition: Mycket hårt restaurerade

Den äldsta stenkyrkan från 1100- eller tidigt 1200-tal byggdes sannolikt under sent 1200- eller 1300-talets första hälft om till en salskyrka. Valvslagning skedde på 1460-talet, och kyrkan hade nu tre valv. På 1650-talet genomfördes en större ombyggnad. Ett helt nytt kor tillkom nu, liksom ytterligare en travé i väster.

Kalkmålningar i valven tillkom 1462–63 efter valvslagningen. Målningarna överkalkades 1759, trots sockenböndernas protester. I samband med en restaurering av kyrkan 1902 återupptäcktes målningarna. Målningarna knackades fram. Målningarna restaurerades mycket hårt. Dessa har fyllts i med ny färg och med mycket skarp linjeteckning.

Målningarna idag

Vadsbro kyrka har idag tre valv, två stjärnvalv och ett kryssvalv, som är dekorerade av Albertus Pictor. Det finns även målningar på fjärde travéns södra vägg. Första och femte travéerna är inte dekorerade av Albertus Pictor, då dessa tillkom senare. Något dekorerat vapenhus finns inte.

På grund av den mycket hårda restaureringen känns målningarna idag inte genuina, utan förvanskade.

Målningarnas tillgänglighet

Målningarna är lättåtkomliga. Dessa skymms med några undantag i allmänhet inte. Orgelläktaren skymmer ingen av Albertus Pictors målningar, då valvet vid orgelläktaren tillkom först på 1650-talet. Predikstolen skymmer delar av målningarna i tredje travén. Träportalen vid fjärde travéns södra vägg skymmer till viss del några av dess väggmålningar.

Travé I (långhusets första travé)

Valvet

1. Jesusbarnet som nyårsbarn med kors. (Efter ett populärt senmedeltida nyårskort.)
2. Evangelisten Matteus symbol, en bevingad människa.
3. Evangelisten Johannes symbol, en örn.
4. S:t Laurentius.
5. S:ta Birgitta. T v därinvid van Lipens vapen (tredelad spets).
6. S:ta Margareta. T h därinvid Tott-vapen (fyrdelat fält).
7. Ornament.
8. Evangelisten Lukas symbol, en oxe.
9. Evangelisten Markus symbol, ett lejon.
10. S:t Nikolaus.
11. S:ta Anna själv tredje. T v därinvid Sparrevapnet (grön sparre i röd sköld).
12. S:ta Barbara (attributet torn anger att det handlar om detta helgon, språkbandet säger S:ta Helena). T h därinvid Strängnäs stifts vapen med kräkla, nyckel och svärd.

Väggarnas målningar är från 1600-talet.

Travé II (långhusets andra travé)

Valvet

1. Abels offer (1 Mos 4:4). Abel sågs som en symbol för Kristus, och även för Kyrkan.
2. Kains offer (1 Mos 4:3–5). Kain sågs som en typologisk förebild för Synagogan.
3. Nådastolen, dvs. Gud Fader som håller korset med Kristus i sina armar medan den Helige Ande i form av en duva sänker sig över Kristi huvud.
4. Man som slaktar en bock.
5. Rankförsedd man med bjällra på den toppiga mössan och försedd med någon typ av redskap.
6. Kristi himmelfärd som bevittnas av sex apostlar (Luk 24:50–53; Apg 1:9–11; jfr BP 34/.o.).
7. Rankor.
8. Rankor.
9. Simson bänder isär lejonets käftar (Dom 14:5–6; jfr BP 28/.h.).
10. Gestalt med ranka växande ur munnen.
11. Gestalt med lur ur vilken det växer en ranka.
12. Pingstundret dvs. den Helige Andes utgjutande över jungfru Maria och sex apostlar (Apg 2:1–4; jfr BP 35/.p.).

(I bågen in till sakristian i travé II finns en senare framställning av profeter: Malachia, Nahum, Jonas, Obadia, Joel, Amos, Osea.)

Travé III (långhusets tredje travé)

Valvet

1. S:t Göran och draken.
2. Lyckohjulet. T v Döden med lie. T h därinvid Trollevapnet.

3. S:t Mikael's strid med djävlarne.

4. Jesse rot, dvs. profeter och Jesu anfäder framställda i ett "stamträd" (Jes 11:1 f; Rom 15:12).

Södra väggen

1. Barnamorden i Betlehem (Matt 2:16–17; jfr BP 7/g).

2. Jesus i templet vid tolv års ålder (Luk 2:42 ff).

3. Aposteln Jakob d.y.

4. Jesu dop (Matt 3:13–17; Luk 3:21–22; jfr BP 9/i).

5. Rankor.

6. Aposteln Matteus.

Södra väggen tycks vara hårt restaurerad men är förmodligen inte helt nymålad.